

การเรียนรู้การสอนไวโอลินของแผนศิลป์-ดนตรี
ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร
MUSIC PROGRAM: VIOLIN INSTRUCTION
IN SECONDARY SCHOOL, BANGKOK, THAILAND

วิจิตรา เตรียมตระการผล¹
Wijitra Threamthakanpon

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาดนตรีศึกษา คณะดุริยางคศิลป์
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการเรียนการสอนไวโอลินของแผนศิลป์-ดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อให้ทราบถึงปัญหา แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนแผนศิลป์-ดนตรีจำนวน 5 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการเรียนการสอนมีหลักสูตรมุ่งเน้นพัฒนานักเรียนเครื่องมือเอกไวโอลินให้มีความสามารถเพียงพอเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยสาขาวิชาดนตรี ครูผู้สอนจบการศึกษาน้อยในระดับปริญญาตรี สาขาดนตรีปฏิบัติเอกไวโอลิน ผู้เรียนมีทักษะทางไวโอลินแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับนโยบายการรับเข้าศึกษาต่อทุกโรงเรียนสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนที่จำเป็นมีเพียงพอ และการวัดผลประเมินผลของทุกโรงเรียนอิงเกณฑ์ตามการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นหลัก ในด้านปัญหาพบว่า นักเรียนต้องเรียนรายวิชาสามัญค่อนข้างมากในแต่ละวันส่งผลให้แบ่งเวลาสำหรับฝึกซ้อมไวโอลินไม่ติดนัก โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนห้องซ้อมเดี่ยวและแหล่งค้นคว้าทางดนตรี ส่วนการวัดผลประเมินผลยังขาดการวางหลักเกณฑ์ที่แน่นอน

คำสำคัญ: แผนศิลป์-ดนตรี, การเรียนการสอนไวโอลิน, โรงเรียนมัธยมศึกษา, กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย

Abstract

This qualitative research used a questionnaire in collecting data. Its aims were to 1) study the conditions of violin instruction of the Music Program in secondary schools, Bangkok and 2) to study the problems, solutions and suggestions. The research sample included 5 schools in Bangkok. The research results were as follows:

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙

All of the schools have concepts of the program, emphasizing the development of the students with the sufficient ability to continue their studies at a university level in the field of music. The teachers are compulsorily required to be at least a bachelor degree level majoring in violin performance. While each student has different violin skills according to the school's admission policies, all schools provide support in learning and teaching activities. The necessary media and tools used in learning and teaching are adequate. Measurement and evaluation of all schools are based on criteria in the development of the learners. Regarding the aspect of problems, it was found that the students have to study quite a lot of other general subjects on a daily basis. The students also have a difficult time for rehearsals. Most schools have inadequate solo rehearsal rooms and music research resources, there is a lack of adequate criterion in measurement and evaluation.

Keywords: Music program/ Violin instruction/ Secondary school/ Bangkok/ Thailand

ความสำคัญและที่มาของหัวข้อการวิจัย

ปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาดนตรีในประเทศไทยได้มีการพัฒนาวัตถุประสงค์การเรียนรู้จากเพื่อพัฒนาสมองและคุณภาพชีวิตมนุษย์ เข้าสู่การเรียนรู้ดนตรีเพื่อให้เด็กๆได้ค้นพบความสนใจหรือความสามารถพิเศษ ที่สามารถพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นจนใช้ประกอบอาชีพได้ ดังที่ Richard Colwell (2002: 7) ได้กล่าวถึงที่มาในการบรรจุวิชาดนตรีลงในหลักสูตรการเรียนการสอนภาคบังคับที่ใช้ในโรงเรียน จากความต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีตามที่สนใจรวมถึงการปฏิบัติรวมวงดนตรี นำมาสู่การเรียนรู้เข้าใจแก่นแท้ในสาระวิชาดนตรีเพื่อต่อยอด

เข้าสู่การศึกษาสาขาดนตรีในระดับสูงต่อไป และความสำคัญในเรื่องดังกล่าวทำให้พบว่า เริ่มมีโรงเรียนมัธยมสายสามัญที่จัดการศึกษาโดยรัฐบาลและเอกชนเข้ามาแสดงบทบาท ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องความต้องการของผู้เรียน สำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีความถนัดในวิชาดนตรี โรงเรียนมัธยมเหล่านี้ได้จัดแผนการเรียนที่เรียกว่า “แผนศิลป์-ดนตรี” สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่ยังคงเน้นในวิชาพื้นฐานอย่าง วิชาคณิตศาสตร์ ภาษา สังคมและวัฒนธรรมอยู่ เพียงแต่ให้ค่าน้ำหนักหน่วยกิตวิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานด้านดนตรี และการปฏิบัติเครื่องดนตรี โดยที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน ปฏิบัติตามเครื่องดนตรีที่สนใจได้ เพื่อปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในวิชาดนตรีเพื่อต่อยอดเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาในสาขาดนตรีต่อไป

การเรียนวิชาปฏิบัติตามเครื่องมือเอกเป็นเรื่องที่นักเรียนสายวิชาดนตรีทุกคนต้องให้ความสำคัญ เพราะวิชาดนตรีปฏิบัตินั้นจะนำมาซึ่งความแตกฉานในองค์ประกอบวิชาดนตรี การเข้าใจคุณค่าของดนตรี และสุนทรียะที่เกิดจากงานดนตรีได้ (สุกรี เจริญสุข, 2552: 7) จากข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ในบรรดาเครื่องดนตรีที่เปิดสอนในสถาบันต่างๆ มีเครื่องสายสากลรวมอยู่ด้วย เพราะเครื่องสายสากลนั้นสามารถนำไปใช้ผสมวงดนตรีได้หลากหลายรูปแบบ และให้อารมณ์น้ำเสียงไพเราะ น่าสนใจ โดยเฉพาะไวโอลิน (Violin) ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีเอกในตระกูลเครื่องสายสากล มีเอกลักษณ์ในน้ำเสียงและเทคนิคการเล่นที่หลากหลาย เป็นเครื่องดนตรีที่สามารถนำมาแสดงทั้งแบบเดี่ยวและรวมวงได้ ไวโอลิน จึงเป็นหนึ่งในเครื่องดนตรีที่มีผู้สนใจศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาค่อนข้างมาก ส่งผลให้มีการแข่งขันสูงและระดับความสามารถที่ทางมหาวิทยาลัยต่างๆ ต้องการก็มีมาตรฐานสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นประโยชน์ในการศึกษาสภาพการเรียนการสอนไวโอลินในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแผนศิลป์ - ดนตรี ซึ่งถือเป็นช่วงการปูพื้นฐานที่สำคัญสู่ระดับมหาวิทยาลัย จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาเตรียมความพร้อมในหลายองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ด้านหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน, ด้านครูผู้สอน, ด้านผู้เรียน, ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน, ด้านสื่อประกอบการเรียนการ

สอน และด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อสนับสนุนให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี นอกจากนี้ยังต้องศึกษาว่าการจัดการเรียนการสอนได้พบปัญหาในเรื่องใดบ้าง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนาให้การเรียนการสอนวิชาไวโอลินในแผนศิลป์-ดนตรีมีมาตรฐานที่ดีขึ้นต่อไป และทำให้การเรียนแผนศิลป์-ดนตรีในโรงเรียนสายสามัญเป็นอีกทางเลือกหนึ่งนอกเหนือจากสถาบันทางดนตรีต่างๆ สำหรับเด็กที่มีความถนัดทางด้านดนตรีและมุ่งมั่นจะเดินในสายอาชีพนักดนตรี ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและยังไม่เคยมีผู้ใดทำการศึกษามาก่อน

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทำการศึกษาสภาพการเรียนการสอนไวโอลินของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดแผนศิลป์-ดนตรีเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน, ด้านครูผู้สอน, ด้านผู้เรียน, ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน, ด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล รวมถึงศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขที่พบในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้จากงานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนมัธยมอื่นๆ ที่มีการเรียนการสอนในลักษณะแผนศิลป์-ดนตรีหรือกำลังจะเปิดการเรียนการสอน ได้ใช้องค์ความรู้ที่ได้ในการพัฒนาหลักสูตรการสอนให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาไวโอลินของแผนศิลป์-ดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข จากการสอนวิชาไวโอลินของแผนศิลป์-ดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการศึกษา

1. งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาวิจัยสภาพการเรียนการสอนไวโอลินของแผนศิลป์-ดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้าน

หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน, ด้านครูผู้สอน, ด้านผู้เรียน, ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน, ด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล โดยเลือกศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่เปิดทำการสอนแผนศิลป์-ดนตรีครบ 3 ปีการศึกษาเป็นต้นไป

2. ศึกษาถึงปัญหาหรือข้อเสนอแนะจากการเรียนการสอนไวโอลินของแผนศิลป์-ดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ในประเด็นด้านต่างๆ

3. ระยะเวลาที่ทำการศึกษาดังแต่ มกราคม พ.ศ. 2557 - มิถุนายน พ.ศ. 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงสภาพการเรียนการสอนวิชาดนตรีปฏิบัติไวโอลินในแผนศิลป์-ดนตรีของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) และไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 3 ฉบับ สำหรับกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนแผนศิลป์-ดนตรีในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนแผนศิลป์-ดนตรี 3 ปีการศึกษาเป็นต้นไป ซึ่งมีโรงเรียนที่ตอบรับเข้าร่วมในงานวิจัยครั้งนี้จำนวน 5 โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ ครูหัวหน้าแผนศิลป์-ดนตรี ครูผู้สอนไวโอลิน และนักเรียนวิชาเอกไวโอลิน รวมผู้เข้าร่วมงานวิจัยทั้งสิ้น 14 คน ดังนี้

โรงเรียน A ครูหัวหน้าแผน 1 คน

โรงเรียน B ครูหัวหน้าแผน 1 คน, ครูไวโอลิน 1 คน และนักเรียน 2 คน

โรงเรียน C ครูหัวหน้าแผน 1 คน, ครูไวโอลิน 1 คน และนักเรียน 1 คน

โรงเรียน D ครูหัวหน้าแผน 1 คน, ครูไวโอลิน 1 คน และนักเรียน 1 คน

โรงเรียน E ครูหัวหน้าแผน 1 คน, ครูไวโอลิน 1 คน และนักเรียน 1 คน

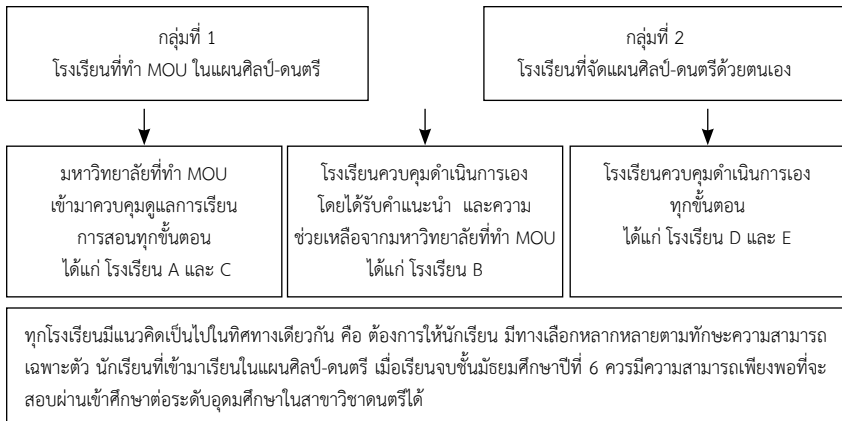
สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการเรียนรู้การสอนไวโอลินของแผนศิลป์-ดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

1.1 ด้านหลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอน

ลักษณะการจัดวางหลักสูตรแผนศิลป์-ดนตรีของโรงเรียนต่างๆในกลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนที่ทำสัญญาความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างแผนศิลป์-ดนตรีกับคณะดุริยางค์แห่งมหาวิทยาลัย (MOU) และกลุ่มโรงเรียนที่ดูแลการจัดแผนศิลป์-ดนตรีด้วยตนเอง ทุกโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีแนวคิดของการเปิดสอนแผนศิลป์-ดนตรีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ต้องการให้นักเรียนที่จะเรียนต่อสายสามัญระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีทางเลือกหลากหลายตามทักษะความสามารถเฉพาะตัว มีความสามารถเพียงพอที่จะสอบผ่านเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยสาขาวิชาดนตรีได้

สำหรับวิชาปฏิบัติไวโอลินของโรงเรียนต่างๆมีการจัดคาบเรียนที่แตกต่างกันตามพื้นฐานทางทักษะการเล่นไวโอลินของนักเรียน โรงเรียนในกลุ่ม MOU ได้แก่ โรงเรียน A, B และ C จัดให้เรียน 2 คาบ/1 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ส่วนโรงเรียนที่จัดแผนการเรียนศิลป์ดนตรีด้วยตนเอง ได้แก่ โรงเรียน D เรียน 8 คาบ/ 4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ และโรงเรียน E เรียน 10 คาบ/ 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์ เนื้อหาการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติไวโอลินเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนโดยตรง ซึ่งจะกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ข้อมูลยังบ่งชี้ว่าวิธีการสอนไวโอลินของครูทุกท่านมีความประณีตประณีตใส่ใจผู้เรียนและให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งนักเรียนทุกคนต่างพึงพอใจกับการเรียนไวโอลินในลักษณะดังกล่าว

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะความแตกต่างของกลุ่มโรงเรียนแผนศิลป์-ดนตรี และแนวคิดที่มีร่วมกัน

1.2 ด้านครูผู้สอน

จากข้อมูลพบว่า โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีครูไวโอลินที่มีศักยภาพ และมีความรับผิดชอบต่อการสอน ครูไวโอลินจบการศึกษาอย่างน้อยในระดับปริญญาตรี สาขาดนตรีปฏิบัติ เครื่องมือเอกไวโอลิน มีความสามารถมีทักษะที่ดีทั้งด้านการปฏิบัติไวโอลิน และการสอนไวโอลิน โดยสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ นอกจากนี้ทางหัวหน้าแผนศิลป์-ดนตรี และนักเรียนเอกไวโอลิน ยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ครูควรเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การสอน มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และสามารถดูแลนักเรียนได้ตลอด 3 ปี นอกจากนี้ครูควรมีเวลาให้นักเรียนนอกเหนือจากในชั่วโมงเรียน เพื่อที่สามารถให้ความช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาต่างๆให้กับนักเรียนได้

1.3 ด้านผู้เรียน

โรงเรียน B และ C ผู้เรียนมีทักษะการเล่นไวโอลินค่อนข้างดี เนื่องจากมีพื้นฐานการเล่นไวโอลินมาก่อนซึ่งส่วนใหญ่เด็กในกลุ่มนี้เริ่มเล่นไวโอลินตั้งแต่อายุ 10 - 12 ปี และผ่านการสอบคัดเลือกตามเกณฑ์ที่แผนศิลป์-ดนตรี

และมหาวิทยาลัยในความร่วมมือได้วางไว้ ในขณะที่โรงเรียน D และ E ทางโรงเรียนเปิดกว้างสำหรับนักเรียนที่ไม่มีพื้นฐานไวโอลินนักเรียนส่วนใหญ่จึงมีทักษะการเล่นในระดับเริ่มต้น จากข้อมูลพบว่า นักเรียนทุกคนมีมุมมองต่อตนเองว่า ขาดความชำนาญและยังฝึกซ้อมไม่เพียงพอ เนื่องจากสาเหตุที่ต้องเรียนวิชาสามัญค่อนข้างมาก จึงต้องแบ่งเวลาเพื่ออ่านหนังสือและทำการบ้านในรายวิชาต่างๆ นอกจากนี้ยังมีนักเรียนเครื่องมือเอกไวโอลินบางคนที่ยื่นความสนใจไปทางสาขาอื่นๆโดยอาจไม่เรียนต่อทางด้านดนตรีภายหลังจบการศึกษา

1.4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน

ทุกโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญสนับสนุนด้านกิจกรรมเป็นอย่างดี นักเรียนเครื่องมือเอกไวโอลินทุกคนมีความสนใจให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของโรงเรียน โดยนักเรียนเครื่องมือเอกไวโอลินมักได้ร่วมแสดงรวมวงประเภทต่างๆ มากกว่าการแสดงเดี่ยว นักเรียนทุกคนมีความเห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีมีแนวโน้มช่วยพัฒนาทักษะการอ่านโน้ตฉบับล้น และสามารถเข้าใจจังหวะในบทเพลงได้ดีขึ้น รวมทั้งสามารถควบคุมการแสดงออกลดความตื่นเต้นเมื่อต้องอยู่บนเวทีได้

1.5 ด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน

สื่อการเรียนในรูปแบบสิ่งพิมพ์ หรือแบบเรียนที่ทุกโรงเรียนยึดถือใช้กันในการสอนไวโอลิน คือ แบบเรียนตามหลักสูตรไวโอลินของ Suzuki ส่วนแบบเรียนเสริมทางด้านเทคนิค ได้แก่ แบบเรียน Hoffmann, แบบเรียน Wohlfahrt 60 studies OP.45, แบบเรียน Kayser, แบบเรียน School Of Violin Technique No.1 ของ Sevcik, แบบเรียน Kreutzer และ แบบเรียน Mazas Op.36 book 1 สำหรับแบบเรียนที่ช่วยพัฒนาด้านสเกล ได้แก่ แบบเรียนของ Carl Flesch และแบบเรียนของ Galamian

ห้องเรียนไวโอลินของกลุ่มโรงเรียนที่ทำ MOU สภาพห้องเรียนรวมทั้งอุปกรณ์การเรียนมีความสมบูรณ์เพียงพอต่อการเรียนการสอนไวโอลิน ส่วนห้องเรียนไวโอลินของกลุ่มโรงเรียนที่เปิดสอนแผนศิลป์-ดนตรีด้วยตนเองมักใช้ห้องเรียนธรรมดาที่ดัดแปลงให้สามารถใช้เรียนดนตรี แต่การที่ไม่มีการบุผนังด้วยวัสดุซับเสียงทำให้สภาพแวดล้อมยังไม่เหมาะสมต่อการเรียนการสอนไวโอลินนัก

ห้องซ้อมเดี่ยวสำหรับไวโอลินเป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนขาดแคลน ด้วยเนื้อที่ที่จำกัดทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่เล็งเห็นประโยชน์ในการสร้างห้องซ้อมรวม เพราะสามารถรองรับนักเรียนไวโอลินและนักเรียนเครื่องสายอื่นๆได้ นักเรียนจึงต้องใช้บริเวณจุดต่างๆในอาคารเรียน เช่น ห้องโถง ระเบียง บันไดขึ้นลงระหว่างชั้นเพื่อใช้ฝึกซ้อมส่วนตัว

คุณภาพของไวโอลินพบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มข้อมูลงานวิจัยทั้ง 5 คน มีนักเรียนที่ใช้เครื่องดนตรีที่เหมาะสมเพียง 1 คน นักเรียนไวโอลินส่วนใหญ่ยังใช้เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพระดับเริ่มต้น ซึ่งไม่สามารถตอบสนองทักษะการเล่นระดับสูงที่ต้องใช้เทคนิคหลากหลายได้

สำหรับแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมทางดนตรี ที่ทั้งครูและนักเรียนลงความเห็นว่ามีค่ามากที่สุด คือ แหล่งค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต พบว่าในแต่ละโรงเรียนยังไม่มีคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนใช้งานอย่างเพียงพอ นักเรียนส่วนใหญ่จึงใช้แหล่งสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตจากที่บ้าน ยกเว้นในโรงเรียน B ที่มีห้องคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียน

1.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ทุกโรงเรียนใช้การวัดผลอิงตามความสามารถของผู้เรียน โดยดูจากการพัฒนาการตามศักยภาพของผู้เรียนในแต่ละเทอม โดยช่วงปลายภาคของทุกโรงเรียนพบว่า จัดสอบปฏิบัติในรูปแบบการแสดง Recital นอกจากนี้พบการวัดผลจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ในโรงเรียน E ส่วนด้านการประเมินผลวิชาชีพปฏิบัติ ไวโอลินพบว่า มีการประเมินจากคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ คะแนนจากพัฒนาการระหว่างภาคเรียน และคะแนนจากการสอบปฏิบัติ ข้อมูลจากงานวิจัยยังไม่พบการวางเกณฑ์การวัดและประเมินผลเครื่องมือเอกไวโอลินในรูปแบบเอกสารที่อ้างอิงได้

2. ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข จากการเรียนการสอนวิชาไวโอลินของแผนศิลป์-ดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

2.1 ด้านหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน

1) ปัญหาที่นักเรียนต้องเรียนรายวิชาสามัญค่อนข้างมากในแต่ละวัน ส่งผลให้มีเวลาสำหรับรายวิชาดนตรีน้อยเกินไป แนวทางแก้ไข ควรมีการปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙

ทดสอบความรู้ทางวิชาดนตรีของนักเรียนว่าตรงตามมาตรฐานหรือไม่ และจัดตารางเรียนเสริมนอกเวลาหรือช่วงปิดเทอมให้กับกลุ่มนักเรียนที่มีผลการทดสอบไม่ผ่านมาตรฐานในแต่ละรายวิชา

2) ปัญหาหลักสูตรแผนศิลป์-ดนตรีมักไม่ได้กำหนดมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนเครื่องมือเอกที่ชัดเจน ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนการสอน ตัวชี้วัด และเกณฑ์การสอบวัดผล-ประเมินผล แนวทางแก้ไข ควรมีการพูดคุยตกลงกันระหว่างทางแผนศิลป์-ดนตรี และครูผู้สอนไวโอลิน เพื่อทำแผนการสอนตลอดหลักสูตร โดยประเมินจากค่าเฉลี่ยทักษะมาตรฐานที่นักเรียนควรปฏิบัติได้ อันประกอบด้วย บทเพลง เทคนิค และ scale หากนักเรียนคนใดมีทักษะที่สูงกว่าหรือต่ำกว่านั้น จึงจัดทำหลักสูตรพิเศษเป็นรายบุคคลต่อไป

2.2 ด้านครูผู้สอน

1) ปัญหาที่พบเกี่ยวกับครูผู้สอนวิชาไวโอลินปฏิบัติไม่สามารถเข้ามาสอนหรืออยู่ประจำที่โรงเรียนได้ แนวทางแก้ไข พบว่าในบางโรงเรียนเลือกใช้การว่าจ้างครูไวโอลินเพื่อเป็นครูประจำของแผนศิลป์-ดนตรี ซึ่งสามารถให้คำปรึกษา และดูแลนักเรียนเอกไวโอลินได้อย่างใกล้ชิด

2) ปัญหาเรื่องเปลี่ยนครูผู้สอนบ่อยทำให้การเรียนของนักเรียนขาดตอน แนวทางแก้ไข ควรให้ความมั่นคงและค่าตอบแทนที่น่าสนใจเพื่อดึงให้ครูอยู่สอนได้นานที่สุด นอกจากนี้ครูผู้สอนควรลงบันทึกการสอนทุกคาบเรียน หรือจัดทำแผนการเรียนการสอนไวโอลินตลอดช่วง 3 ปี เพื่อที่ครูคนใหม่ที่เข้ามาทำหน้าที่แทนจะสามารถสานงานสอนต่อได้

2.3 ด้านผู้เรียน

ปัญหาเรื่องนักเรียนส่วนใหญ่มองว่าตนเองขาดความขยันใส่ใจฝึกซ้อม เนื่องจากเหตุผลส่วนตัว และมีภาระการเรียนในรายวิชาสามัญที่ค่อนข้างมาก แนวทางแก้ไข เริ่มต้นที่ตัวนักเรียนเองควรแบ่งเวลาเรียนและเวลาฝึกซ้อมให้เหมาะสม ในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในแผนศิลป์-ดนตรีสามารถช่วยวางตารางเรียนและกิจกรรม โดยมีเวลาเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมส่วนตัว

2.4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน

ไม่พบปัญหาในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากทุกโรงเรียนต่างให้ความสำคัญกับกิจกรรม และนักเรียนเครื่องมือเอกไวโอลินทุกคนต่างให้ความร่วมมือกับกิจกรรมเป็นอย่างดี แต่มีข้อเสนอแนะในเรื่องรูปแบบกิจกรรมควรเอื้อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางดนตรี และไม่ควรมีกิจกรรมมากเกินไปจนรบกวนเวลาฝึกซ้อมส่วนตัวของนักเรียน

2.5 ด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน

1) ปัญหาเรื่องขาดแคลนห้องซ้อมเดี่ยว แนวทางแก้ไข โรงเรียนควรใช้การบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม จัดตารางห้องเรียนที่ว่างเพื่อให้นักเรียนใช้เป็นสถานที่ฝึกซ้อม หรือหาสถานที่ฝึกซ้อมอื่นๆ ให้แก่นักเรียน 2) ปัญหาเรื่องขาดแคลนแหล่งค้นคว้าทางดนตรีโดยเฉพาะการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนสื่อและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง แนวทางแก้ไข ทางแผนควรจัดหาคอมพิวเตอร์หรือโน้ตบุ๊ก ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการใช้งานด้านเอกสาร และโปรแกรมทางดนตรีร่วมกับเครื่องพิมพ์เอกสารไว้ให้นักเรียนแผนศิลป์-ดนตรีได้ใช้ตามความเหมาะสม

2.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ปัญหาเรื่องไม่มีเกณฑ์การวัดประเมินผลที่แน่นอน แนวทางแก้ไข ควรมีการตกลงกันระหว่างแผนศิลป์-ดนตรีและครูผู้สอนไวโอลิน เรื่องวางแผนการวัดและประเมินผลอย่างไรให้องค์กับระดับความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้ทางแผนศิลป์-ดนตรีควรจัดทำสมุดบันทึกการสอนที่กำหนดรายละเอียดต่างๆ ให้แก่ครูผู้สอนไวโอลินบันทึกและนำมาส่งเมื่อครบเทอม เพื่อที่จะสามารถวางแผนการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมตามจุดประสงค์การเรียนการสอนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการเรียนการสอนไวโอลินของแผนศิลป์-ดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

1.1 ด้านหลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอน

ลักษณะการจัดวางหลักสูตรแผนศิลป์-ดนตรีของโรงเรียนต่างๆในกลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนที่ทำสัญญาความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างแผนศิลป์-ดนตรีกับคณะดุริยางค์แห่งมหาวิทยาลัย (โรงเรียน A B และ C) และกลุ่มโรงเรียนที่ดูแลการจัดแผนศิลป์-ดนตรีด้วยตนเอง (โรงเรียน D และ E) ในกลุ่มแรกมีขอความร่วมมือจากคณะดุริยางค์ศิลป์ของมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงทางดนตรีให้เข้ามาช่วยจัดวางหลักสูตร ตลอดจนส่งอาจารย์หรือบุคลากรที่มีความสามารถทางดนตรีเข้ามาช่วยเหลือ ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ทำให้โรงเรียนมีหลักสูตรศิลป์-ดนตรีที่เข้มแข็งและเป็นหลักประกันสำหรับผู้เรียนว่า จะได้รับการเรียนการสอนที่มีมาตรฐานสามารถต่อยอดทางการศึกษาด้านดนตรีในระดับมหาวิทยาลัยได้ สำหรับโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแผนศิลป์-ดนตรีด้วยตนเอง มักเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรีอยู่แล้ว กล่าวคือ มีประสบการณ์ บุคลากร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา โรงเรียนเหล่านี้สามารถควบคุมการเรียนการสอนแผนศิลป์-ดนตรีให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสมภายใต้มาตรฐานของโรงเรียน

วิธีการสอนวิชาปฏิบัติไวโอลินมีทั้งรายละเอียดที่เหมือนและแตกต่างกันไปตามวิธีการสอนของครูแต่ละคน สิ่งที่คล้ายกันจากข้อมูลงานวิจัย คือ วิธีการสอนจะถูกปรับให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและพื้นฐานเดิมของผู้เรียน และไม่สามารถใช้วิธีการสอนเดียวกันกับนักเรียนแต่ละคนได้ สอดคล้องกับ Donna Walker Tileston (2546) ได้กล่าวถึงธรรมชาติในการเรียนรู้ในห้องเรียน ที่ประกอบไปด้วย 3 รูปแบบ ได้แก่ โสตตะ (Audio) ทักษะ (Visual) และเคลื่อนไหว (Kinesthetic) โดยทั้ง 3 รูปแบบควรถูกจัดวางให้มีอยู่ในชั่วโมงเรียนตามความเหมาะสม จึงจะทำให้นักเรียนได้รับสาระการเรียนรู้ขั้นสูงสุด หน้าที่ของครู คือ ต้องคอยสังเกตว่าเด็กแต่ละคนมีความสนใจในรูปแบบการเรียนรู้แบบไหน และให้ความสนใจเป็นระยะเวลาเท่าไร ครูที่เข้าใจในธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน จะสามารถใช้กลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนได้

นอกจากนี้ยังพบว่า วิธีการสอนไวโอลินของครูทุกท่านมีความประนีประนอมใส่ใจผู้เรียน และให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มากกว่าการเรียนการสอนแบบที่ครูเป็นใหญ่หากนักเรียนทำไม่ได้ตามเกณฑ์ถือว่าสอบไม่ผ่าน สอดคล้องกับ อรรถจริย ณะ ก้าวทุ่ง (2546) กล่าวถึง การเรียนการสอนยุคใหม่ควรมีลักษณะเป็นการเรียนแบบร่วมมือเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน ซึ่งจะต้องมีการสื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียน และการสื่อสารกับผู้ปกครอง นักเรียนต้องไม่รู้สึกว่าการถูกควบคุมเนื่องจากจะส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ การสื่อสารกับผู้ปกครองก็จะทำให้ช่วยติดตามนักเรียนให้อยู่ในระเบียบมากขึ้น

1.2 ด้านครูผู้สอน

พบว่าทุกโรงเรียนมีครูที่มีศักยภาพ และมีความรับผิดชอบต่อการสอนตรงตามความต้องการของแผนศิลป์-ดนตรี ดังนี้ จบการศึกษอย่างน้อยในระดับปริญญาตรี สาขาดนตรีปฏิบัติ เครื่องมือเอกไวโอลิน มีความสามารถมีทักษะที่ดีทั้งด้านการปฏิบัติไวโอลิน และการสอนไวโอลิน สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ สอดคล้องกับ วิจิตวงศ์ ณะ ป้อมเพชร (2553) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ผู้เป็นครูต้องมีความรู้ความชำนาญใน 3 ประการ ได้แก่ 1) ความรู้ที่แตกฉานในวิชาที่รับผิดชอบ 2) ความรู้ความชำนาญในการถ่ายทอดวิชาความรู้ 3) ความสามารถที่จะปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีเพื่อให้นักเรียนสามารถปรับใช้ในการดำรงชีวิตได้

1.3 ด้านผู้เรียน

วิธีการคัดเลือกนักเรียนเอกไวโอลินเข้าแผนศิลป์-ดนตรีของกลุ่มโรงเรียนที่ทำ MOU และกลุ่มโรงเรียนที่เปิดแผนศิลป์-ดนตรีด้วยตนเอง ทำให้เกิดความแตกต่างด้านทักษะทางดนตรีของนักเรียนอย่างชัดเจน แต่สิ่งที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จของแต่ละคนต้องมองถึงความตั้งใจ และการเตรียมตัวเพื่อเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย ข้อมูลจากงานวิจัยบ่งชี้ว่า นักเรียนที่มีความมุ่งมั่นเรียนต่อทางสาขาดนตรีมักมีความกระตือรือร้นในการเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่จะทำให้ตนเองพัฒนาทักษะทางดนตรี และพยายามเสาะหาหนทางเข้าเรียนต่อในสถาบันที่ตนสนใจ สอดคล้องกับ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2541) กล่าวถึงนักเรียนช่วงอายุที่ 6 (หรือ

อายุ 16 ปีขึ้นไป) จัดเป็นช่วงวัยรุ่นสู่ผู้ใหญ่ และเป็นช่วงที่มีการเรียนรู้ทางด้านดนตรีได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากการพัฒนาของร่างกายมาถึงจุดที่มีความพร้อมสมบูรณ์ที่สุด นอกจากนี้เด็กที่เรียนดนตรีในวัยนี้มีแนวโน้มที่สามารถตัดสินใจได้แล้วว่าต้องการเรียนดนตรีเพื่อจุดประสงค์ใด หากตั้งใจมุ่งมั่นทางด้านดนตรีผู้เรียนจำเป็นต้องทุ่มเทเพื่อการฝึกซ้อม และการทำกิจกรรมทางดนตรี จึงเป็นช่วงที่ครูและผู้ปกครองต้องคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ นักเรียนสามารถวางแผนอนาคตได้อย่างถูกต้อง

1.4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน

ทุกโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างเล็งเห็นว่ากิจกรรมทางดนตรีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนแผนศิลป์-ดนตรี กิจกรรมดนตรีจัดขึ้นในรูปแบบของงาน Music Festival หรืองานแสดงผลงานของนักเรียนแผนศิลป์ดนตรี มีจัดการประกวดแข่งขันทางดนตรี และการจัด Work Shop ต่างๆ นอกจากนี้การสอดแทรกดนตรีเข้าไปในทุกกิจกรรมของโรงเรียนเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเอกไวโอลินได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม สอดคล้องกับ ณรุทธิ์ สุทธจิตต์ (2541) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมทางดนตรีที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ควรเป็นไปในลักษณะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางดนตรีอย่างแท้จริง โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือแนะนำ เช่นเดียวกับ บุญชม ศรีสะอาด (2537) ที่กล่าวถึงวิธีส่งเสริมการเรียนแบบใช้กิจกรรม (Activity - Oriented Approach) เป็นแบบที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การคัดเลือกกิจกรรมต้องพิจารณาให้รอบคอบโดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงรูปแบบและปริมาณที่เหมาะสมด้วย

1.5 ด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน

สื่อการเรียนในรูปแบบสิ่งพิมพ์ หรือแบบเรียนที่ใช้กันในการสอนไวโอลินของแต่ละโรงเรียนคัดเลือกโดยครูผู้สอน ซึ่งพบว่า มีการใช้แบบฝึกจากตำราเรียนต่างๆ ในแหล่งที่มาคล้ายกัน โดยเลือกให้เหมาะสมกับทักษะของผู้เรียน บทเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอนทุกโรงเรียนอ้างอิงจากแบบเรียนไวโอลินตามหลักสูตรของ

Suzuki เป็นหลัก โดยจะพบว่าโรงเรียนในกลุ่ม MOU จะใช้บทเพลงใน Suzuki ตั้งแต่เล่ม 4 เป็นต้นไป ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนที่ดำเนินแผนศิลป์-ดนตรีด้วยตนเองจะใช้บทเพลงใน Suzuki โดยเริ่มตั้งแต่เล่ม 1

ห้องเรียนไวโอลินของกลุ่มโรงเรียนต่างๆมีการแบ่งพื้นที่สำหรับนักเรียนกลุ่มไวโอลิน ยกเว้นในโรงเรียน E ที่ยังไม่มีห้องเรียนสำหรับไวโอลินโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามเป็นที่สังเกตว่า บางโรงเรียนมักนำห้องเรียนธรรมดามาปรับปรุงเพื่อการเรียนดนตรี ทำให้สภาพแวดล้อมยังไม่เหมาะสมต่อการเรียนการสอนไวโอลิน เนื่องจากไม่เป็นส่วนตัวไม่สามารถเก็บเสียงและป้องกันเสียงรบกวนจากภายนอกได้

คุณภาพของไวโอลินในฐานะของเครื่องมือเอก ข้อมูลจากงานวิจัยพบว่า นักเรียนไวโอลินส่วนใหญ่ยังใช้เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพระดับผู้เริ่มต้นเรียนไวโอลิน ซึ่งไม่สามารถตอบสนองทักษะการเล่นระดับสูงที่ต้องใช้เทคนิคหลากหลาย ซึ่งการเลือกไวโอลินและคันชักที่ดีนั้น ผู้เรียนควรได้ทดลองเล่นด้วยตนเองโดยเลือกไวโอลินที่มีความสมบูรณ์เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนก้าวหน้ายิ่งขึ้น สอดคล้องกับประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ (2547) ที่กล่าวถึงคุณภาพของไวโอลินเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมสัมฤทธิ์ผลในการเรียนไวโอลิน ซึ่งไวโอลินที่มีราคาสูงมักใช้วัสดุที่มีความสวยงามให้เสียงที่ไพเราะและง่ายต่อการควบคุม ส่งผลให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

สำหรับแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมทางดนตรี ที่ทั้งครูและนักเรียนลงความเห็นว่ามีค่ามากที่สุด คือ แหล่งค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต แต่พบว่าในแต่ละโรงเรียนยังไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนใช้งานอย่างเพียงพอ จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งครูผู้สอนไวโอลิน และนักเรียนต่างกล่าวตรงกันว่าแหล่งค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต มีความจำเป็นอย่างมาก แม้ว่าทางโรงเรียนไม่มีห้องสมุดดนตรี แต่นักเรียนสามารถหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น โน้ตเพลงหรือแบบฝึกหัดไวโอลิน นอกจากนี้ยังสามารถหาเพลงบรรเลง และการแสดงไวโอลินไว้ศึกษาเป็นแนวทางนอกเหนือจากการเรียนในชั่วโมงปฏิบัติ

1.6 ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลในรายวิชาปฏิบัติไวโอลินข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ทุกโรงเรียนเกณฑ์อิงตามผู้เรียนเป็นหลัก เนื่องจากทักษะในการปฏิบัติไวโอลินของผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ควรให้โอกาสผู้เรียนโดยดูจากการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนมากกว่า การวัดผลประเมินผลแบบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่ม การวัดและประเมินผลดังกล่าวสอดคล้องกันกับ ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2555) ที่กล่าวถึงการวัดและประเมินผลแบบอิงการแข่งขันกับตัวเอง (Ipsative assessment) มีลักษณะมุ่งเน้นศึกษาความก้าวหน้าของผู้ทดสอบเป็นสำคัญ ว่าผู้ทดสอบมีความก้าวหน้าหรือไม่อย่างไรเมื่อเทียบกับผลการทดสอบครั้งก่อน จึงเป็นการวัดผลที่แข่งขันกับตัวเองผู้สอบต้องพยายามทำให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยให้ความสำคัญกับพัฒนาการของทักษะทางไวโอลินในระหว่างภาคการศึกษา

2. ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาไวโอลินของแผนศิลป์ - ดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

2.1 ด้านหลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาที่นักเรียนให้ข้อมูลตรงกันถึงการที่ต้องเรียนรายวิชาสามัญค่อนข้างมาก ส่งผลให้เวลาฝึกซ้อมคลุกคลีกับดนตรีน้อยเกินไป แนวทางแก้ไขควรมีการทดสอบความรู้ทางดนตรีของนักเรียนว่าตรงตามมาตรฐานที่วางไว้หรือไม่ ในกรณีที่ต่ำกว่ามาตรฐานอาจลองปรับเปลี่ยนโครงสร้างหลักสูตร ให้เน้นชั่วโมงเรียนวิชาดนตรีมากขึ้น หรือจัดเรียนเสริมนอกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ครูหัวหน้าแผน C นอกจากนี้พฤติกรรมของผู้เรียนก็มีความสำคัญ นักเรียนควรยึดหลักตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ต้องรู้จักขวนขวายฝึกซ้อมนอกตารางเรียน และพัฒนาตนเองโดยใช้เวลาว่างที่มีให้อยู่กับดนตรีเสมอ ในส่วนของปัญหาที่หลักสูตรแผนศิลป์-ดนตรีมักไม่ได้กำหนดมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนเครื่องมือเอกที่ชัดเจนนั้น จำเป็นต้องมีการพูดคุยตกลงกันระหว่างผู้ดูแลแผนศิลป์-ดนตรี และครูผู้สอนไวโอลินเพื่อทำแผนการสอนตลอดหลักสูตร โดยประเมินจากค่าเฉลี่ยทักษะมาตรฐานที่นักเรียนควรปฏิบัติได้ อันประกอบด้วย บทเพลง เทคนิค และ scale หากนักเรียนคนใดมีทักษะที่สูงกว่าหรือต่ำกว่านั้น จึงจัดทำหลักสูตรพิเศษเป็นรายบุคคลไป

2.2 ด้านครูผู้สอน

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับครูผู้สอนในช่วงโม่งปฏิบัติไวโอลินไม่สามารถเข้ามาสอนหรืออยู่ประจำที่โรงเรียนได้ แนวทางแก้ไขนั้น ทางแผนศิลป์-ดนตรีควรจะว่าจ้างครูไวโอลินทั่วไปเป็นครูประจำของแผนศิลป์-ดนตรี เพื่อให้คำปรึกษาและดูแลนักเรียนเครื่องมือเอกไวโอลิน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์หัวหน้าแผนและนักเรียนของโรงเรียน B และ C ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการว่าจ้างครูไวโอลินประจำภาควิชาทำหน้าที่เสมือนครู หรือพี่เลี้ยง ที่คอยให้คำแนะนำด้านต่างๆ และช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี ในส่วนปัญหาเรื่องเปลี่ยนครูผู้สอนบ่อย ผู้วิจัยมองว่าสถานศึกษาควรให้ความมั่นคงและค่าตอบแทนที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดให้ครูอยู่ทำงานได้นาน นอกจากนี้ครูผู้สอนที่เข้ามาใหม่ควรลงบันทึกการสอนทุกคาบเรียน หรือจัดทำแผนการเรียนการสอนไวโอลินตลอดช่วง 3 ปี เพื่อที่เมื่อครูมีเหตุจำเป็นต้องลาออก ครูคนใหม่ที่เข้ามาทำหน้าที่แทนก็จะสานงานสอนต่อได้ทันที

2.3 ด้านผู้เรียน

ปัญหาเรื่องนักเรียนขาดวินัยในการฝึกซ้อม แนวทางแก้ปัญหาผู้วิจัยได้ประมวลจากความคิดเห็นของทั้งครูและนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ นอกจากต้องเริ่มแก้ไขที่ตัวนักเรียนเองแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในแผนศิลป์-ดนตรียังสามารถช่วยกระตุ้นให้นักเรียนขยันฝึกซ้อมมากขึ้นด้วยวิธีต่างๆ เช่น มอบหมายกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีเป้าหมายต้องฝึกซ้อม, การจัดตารางกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสมโดยไม่มากเกินไป และครูผู้สอนควรปลูกฝังวิธีการซ้อมอย่างถูกต้องให้นักเรียน โดยรู้จักการแบ่งสัดส่วนเวลาซ้อมในเรื่องต่างๆ ที่เรียน ช่วยให้ใช้เวลาซ้อมอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน

ยังไม่พบปัญหาในด้านดังกล่าว ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สามารถสรุปแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่ได้ประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการเล่นไวโอลินได้ดังนี้ ประการที่หนึ่ง ควรคำนึงถึงเรื่องปริมาณกิจกรรมที่มีความเหมาะสมตามโครงสร้างหลักสูตร และไม่ทำให้เกิดผลเสียต่อการเรียน ประการที่สอง

กิจกรรมที่ให้ประโยชน์ในเรื่องพัฒนาทักษะการเล่นไวโอลินควรเป็นบทเพลงคลาสสิก อาจเป็นการแสดงเดี่ยวหรือการรวมวงเครื่องสาย ซึ่งทางโรงเรียนควรจัดการแสดง ในรูปแบบดังกล่าวบ้าง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมทักษะเทคนิคในการเล่น ไวโอลินอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ เบญจา แสงมะลิ และประดินันท์ อุปรมย์ (2539) กล่าวถึงประสบการณ์ที่สอนให้ผู้เรียนควรมีความเป็นรูปธรรมให้มากที่สุด คือ มีความ สมจริงจนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ส่วนประสบการณ์ อื่นๆอันได้แก่ ประสบการณ์จำลอง ประสบการณ์นาฏการ การสาธิต ทักษะศึกษา นิทรรศการ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ภาพนิ่ง วิทยุ แผ่นเสียง ทักษะสัญลักษณ์ และพจน สัญลักษณ์ เป็นประสบการณ์ที่มีความเป็นรูปธรรมน้อยลงเรื่อยๆและผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้น้อยลงตามลำดับเช่นกัน

2.5 ด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน

ปัญหาเรื่องขาดแคลนห้องซ้อมเดี่ยวและแหล่งค้นคว้าทางดนตรี โรงเรียนควรใช้การบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม โดยจัดตารางห้องเรียนที่ วางเพื่อให้นักเรียนใช้เป็นสถานที่ฝึกซ้อม หรือใช้เป็นที่ค้นคว้าหาความรู้ทางดนตรี สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) มีเนื้อความกล่าวถึง การเลือกใช้สื่อ ดังนี้ การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียนการจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอน สามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสาร ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ปัญหาเรื่องไม่มีเกณฑ์การวัดประเมินผลที่แน่นอนของรายวิชา ปฏิบัติไวโอลิน เนื่องจากการวัดและประเมินผลเป็นแบบอิงตัวบุคคล ซึ่งอาจเป็นการ ยากที่จะสร้างเกณฑ์ที่แน่นอน ปัญญา ทรงเสรี (2549) กล่าวถึงการประเมิน ศักยภาพผู้เรียนโดยการให้ลงมือปฏิบัตินั้น ไม่มีค่าเฉลี่ยหรือคำตอบที่ถูกต้องแน่ชัด เหมือนการทดสอบแบบเลือกตอบ ดังนั้นการประเมินต้องดูจากคุณภาพของงาน

อย่างเป็นปรนัย ละเอียด ชัดเจน แนวทางแก้ปัญหาจึงสมควรทำเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) เพื่อสามารถกำหนดระดับคุณภาพของผลงานหรือกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ง่ายต่อการสังเกตและประเมิน นอกจากนี้ยังมีความชัดเจน และยุติธรรมต่อผู้เรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. โรงเรียนที่มีความต้องการเปิดสอนในแผนศิลป์-ดนตรี หากต้องการดำเนินการเรียนการสอนด้วยตนเองเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ แต่ควรมีการศึกษาวางแผนในด้านต่างๆ เช่น หลักสูตร บุคลากร เครื่องมือ ค่าใช้จ่าย และสถานที่ จึงควรมีแรงสนับสนุนที่ดีทั้งจากผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง
2. โรงเรียนควรมีการวางแผนองค์การคัดเลือกนักเรียนเข้าแผนศิลป์-ดนตรี โดยศึกษาจากโอกาสในการเรียนต่อสาขาดนตรีในระดับอุดมศึกษาของสถาบันต่างๆ
3. ควรเริ่มปลูกฝังการเล่นไวโอลินในกลุ่มนักเรียนชั้นประถม ซึ่งจะทำให้เด็กมีเวลาเตรียมตัวฝึกฝนทักษะได้เป็นอย่างดี เพื่อหวังว่าเด็กๆ เหล่านี้ในอนาคตอาจเป็นนักไวโอลินฝีมือดีของแผนศิลป์-ดนตรีต่อไป
4. ทางโรงเรียนและแผนศิลป์-ดนตรีควรพิจารณาเปิดโอกาสให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีทักษะแต่ขาดทุนการศึกษา ทั้งหมดนี้เพื่อดึงนักเรียนที่มีความสนใจทางด้านดนตรีและไวโอลินเข้าศึกษาต่อในแผนศิลป์-ดนตรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). **จิตวิทยาการสอนดนตรี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). **การพัฒนาการสอน**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

- เบญจา แสงมะลิ และประดินันท์ อุปรมย์. (2539). **วิทยาการการสอน**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัญญา ทรงเสรี และสุรีย์พร ไชยฤกษ์. (2549). **การประเมินตามสภาพจริง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วัฒนาพานิชย์.
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2547). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนไวโอลิน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร. (2553). **ปฏิรูปการศึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ**. กรุงเทพมหานคร: วศิระ.
- ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2555). **เอกสารประกอบการเรียนวิชาการวัดและประเมินผลทางดนตรี**. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (อัสสัมชัญ).
- สุกรี เจริญสุข. (2552). **แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาของไทย**. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2546). **คู่มือปฏิบัติการเรียนการสอนยุคใหม่**. กรุงเทพมหานคร: เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.
- Donna Walker Tileston. (2546). **10 best teaching practices: how brain research, learning styles, and standards define teaching competencies**. California: Corwin Press.
- Richard J. Colwell and Thomas W. Goolsby. (2002). **The Teaching of Instrumental Music**. New Jersey: Pearson Education.